

№ 32-6-20
wła JJe
2020

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

Warszawa, dnia 24 czerwca 2020 r.

I.dz. Ia-.....2642...../2020

Pan Piotr KŁADOCZNY

Sekretarz Zarządu

Helsińskiej Fundacji

Praw Człowieka

Odpowiadając na Pana pismo I.dz. 514/2020/PIP/JJe/Pku z dnia 22 maja 2020 r., dotyczące wydarzeń zaistniałych podczas protestu ulicznego w dniu 16 maja 2020 roku w Warszawie informuję, że na moje polecenie stosownych wyjaśnień w tej sprawie udzielił Komendant Stołeczny Policji i stanowią one podstawę do przedstawienia przedmiotowego stanowiska.

Na wstępie pragnę zaakcentować, że Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do podstawowych zadań Policji zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*¹ należy m.in. ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, jak również kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych. Art. 16 ust. 1² ustawy *o Policji*

¹ tekst jednolity z dnia 28 stycznia 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 z późn. zm.)

² w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-6 i 8-14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418), policjanci mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-13 i 17-20 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

wskazuje na przypadki, zdefiniowane w ustawie z dnia 24 maja 2013 roku *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*³, w których policjanci mogą użyć lub wykorzystać zgodnie z prawem przysługujący im katalog przedmiotowych środków. Jednym ze środków przymusu bezpośredniego znajdującym się we wskazanym katalogu są chemiczne środki obezwładniające generujące strumień mieszanki pieprzowej, tj. ręczne miotacze pieprzu (tzw. RMP – jako podstawowe wyposażenie każdego funkcjonariusza Policji) oraz plecakowe miotacze tego rodzaju substancji. Również zastosowanie mogą mieć granaty łzawiące oraz inne urządzenia przeznaczone do miotania środków obezwładniających, których użycie lub wykorzystanie precyzuje art. 24 ust. 1 ww. ustawy⁴.

Bezspornym jest również, że zasada wolności zgromadzeń wyrażona została w art. 57 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁵ Zgodnie z tym przepisem każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestnictwa w nich. Ograniczanie tej wolności może określać ustawa.

W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z art. 46a ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*⁶ w przypadku wystąpienia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemiologicznego o charakterze i w rozmiarach przekraczających możliwości działania właściwych organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego, Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, na podstawie danych przekazanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw administracji publicznej, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz wojewodów:

- 1) zagrożony obszar wraz ze wskazaniem rodzaju strefy, na którym wystąpił stan epidemii lub stan zagrożenia epidemicznego,
- 2) rodzaj stosowanych rozwiązań - w zakresie określonym w art. 46b (...).

Przywołany powyżej przepis stanowił podstawę do wydania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. *w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*⁷, w którym to rozporządzeniu w § 14 ust. 1 pkt 1 wprowadzony został zakaz zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - *Prawo o zgromadzeniach*⁸. Zakaz ten został utrzymany

³ tekst jednolity z dnia 22 listopada 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418)

⁴ Chemicznych środków obezwładniających w postaci ręcznych miotaczy substancji obezwładniających, plecakowych miotaczy substancji obezwładniających, granatów łzawiących oraz innych urządzeń przeznaczonych do miotania środków obezwładniających można użyć lub wykorzystać je w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-13.

⁵ (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

⁶ tekst jednolity z dnia 6 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm.)

⁷ (Dz. U. z 2020 r. poz. 566 z późn. zm.)

⁸ tekst jednolity z dnia 15 marca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 631)

w kolejnych rozporządzeniach Rady Ministrów (z dnia 10 kwietnia br.⁹, z dnia 19 kwietnia br.¹⁰, z dnia 2 maja br.¹¹, z dnia 16 maja br.¹² oraz z dnia 29 maja br.¹³). Aktualnie w przedmiotowym zakresie obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii¹⁴ w której treści, w § 16 ust. 1 czytamy, że „Do odwołania zakazuje się organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2019 r. poz. 631), z wyłączeniem zgromadzeń organizowanych na podstawie zawiadomienia, o którym mowa w art. 7 ust. 1, art. 22 ust. 1 albo decyzji, o której mowa w art. 26b ust. 1 tej ustawy, przy czym maksymalna liczba uczestników nie może być większa niż 150 osób”.

Komendant Stołeczny Policji zapoznał się z treścią postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 maja 2020 roku - sygn. akt VI Acz 339/20. Pozyskał w tym zakresie także opinię podległej mu komórki prawnej. Z przedstawionego mu stanowiska wynikało, że przedmiotem rozpoznania Sądu Apelacyjnego w istocie nie była kwestia dopuszczalności zorganizowania zgromadzenia w czasie obowiązywania zakazu organizowania zgromadzeń, a jedynie kwestia, czy informacja o treści obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 maja 2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, przekazana przez organ gminy stanowi decyzję administracyjną, czy też była czynnością faktyczną. Sprawa ta oceniona została odmiennie przez Sąd pierwszej i drugiej instancji. W opinii tej wskazano, że w świetle obowiązywania generalnego zakazu organizowania zgromadzeń na terytorium RP nie istnieje konieczność wydawania przez organ gminy decyzji o zakazie zorganizowania zgromadzenia.

Z kolei w opinii prawnej sporządzonej na poziomie Komendy Głównej Policji podkreślono, że wyrażone przez Sąd Apelacyjny wątpliwości co do zgodności obowiązującego stanu prawnego z Konstytucją RP, pozostają bez wpływu na obowiązywanie zakazów określonych we wskazanym wyżej rozporządzeniu. Ocena zgodności z Konstytucją RP przepisów przywołanych w treści pisma rozporządzeń, wprowadzających zakaz organizowania zgromadzeń w związku z wprowadzeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii należy bowiem do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Do czasu uchylecia (uznania za niezgodnego z Konstytucją RP) wskazanego powyżej rozporządzenia,

⁹ (Dz. U. z 2020 r. poz. 658)

¹⁰ (Dz. U. z 2020 r. poz. 697)

¹¹ (Dz. U. z 2020 r. poz. 792)

¹² (Dz. U. z 2020 r. poz. 878)

¹³ (Dz. U. z 2020 r. poz. 964)

¹⁴ (Dz. U. z 2020 r. poz. 1066)

korzysta ono z tzw. domniemania konstytucyjności (zgodności z Konstytucją) i jako takie nie może być wzruszone w zakresie legalności.

Jak słusznie zaznaczył Pan w swojej korespondencji, nie ma wątpliwości, że wyjątkowa sytuacja w państwie, wynikająca z ogłoszonego w Polsce stanu epidemii, daje podstawy do czasowego wdrożenia ograniczeń w prawach i wolnościach obywatelskich.

Jednocześnie to m.in. na Policji ciąży obowiązek egzekwowania przestrzegania wprowadzonych regulacji, które mają na celu ochronę zdrowia i życia obywateli. Przytoczone opinie prawne dotyczące zaistniałych zdarzeń pozwalają uznać, że żaden rodzaj zgromadzenia organizowanego w myśl przepisów ustawy *Prawo o zgromadzeniach* nie mógł być uznany za legalny w analizowanym okresie.

Tym samym należy stwierdzić, że w odniesieniu do wydarzeń będących w Pana zainteresowaniu, w dniu 16 maja 2020 roku w Warszawie na Placu Zamkowym miało miejsce nielegalne zgromadzenie. W związku z przedmiotowym zgromadzeniem, które zorganizowano wbrew zakazom określonym w treści rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 roku w *sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*, funkcjonariusze Policji przeprowadzili działania w stosunku do osób stwarzających w oczywisty sposób bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego. Jeszcze przed rozpoczęciem działań, za pośrednictwem urzędów nagłaśniających policjanci wezwali osoby do opuszczenia miejsca zgromadzenia. Nadano również komunikat, informujący o konieczności wykonywania poleceń funkcjonariuszy Policji, które w przypadku braku podporządkowania, skutkować mogą użyciem prawnie przewidzianych środków przymusu bezpośredniego. Osoby posiadające immunitet, kobiety w ciąży i dziennikarzy, wezwano do opuszczenia miejsca działań Policji.

Zgromadzone osoby nie stosowały się do ww. komunikatów, co spowodowało, że policjanci podjęli wobec tych osób czynności służbowe. Na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* przystąpili do prewencyjnego zatrzymania osób niestosujących się do wydawanych im poleceń, oddzielając kordonem policyjnym osoby obserwujące w celu usprawnienia działań. Do nielegalnie zgromadzonych osób ponawiane były komunikaty i wezwania o stosowanie się do przepisów prawa oraz polecenia do opuszczenia miejsca nielegalnego zgromadzenia.

Około godz. 15.10 manifestanci znajdujący się w rejonie ul. Krakowskie Przedmieście przemieścili się zaczynając napierać na policjantów stojących w kordonie. Do grupujących się osób policjanci wielokrotnie kierowali komunikaty i wezwania do stosowania się do przepisów prawa, uprzedzając o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego,

w przypadku niestosowania się do wydawanych poleceń. Protestujący mimo to nie reagowali na wezwania Policji, usiłując przerwać kordon policyjny napierali na niego oraz zaczęli atakować interweniujących policjantów. W związku z zaistniałą sytuacją, krótkotrwale użyto ręcznego miotacza pieprzu w stosunku do grupy osób, które dopuściły się czynnej napaści na interweniujących policjantów. Użycie miotacza przyniosło zamierzony skutek i atakujące osoby zaprzestały eskalacji zachowania niezgodnego z prawem. W związku z użytym środkiem przymusu bezpośredniego, osobom poszkodowanym została udzielona pomoc medyczna przez obecną na miejscu załogę pogotowia ratunkowego.

Funkcjonariusze Policji skierowani do udziału w prewencyjnym zabezpieczeniu nielegalnego zgromadzenia, podczas wykonywania czynności służbowych, jako uprawnieni na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 24 maja 2013 roku *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*, używali środków przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej, chwytów transportowych, kajdanek oraz ręcznych motaczy pieprzu. Wymienione środki zostały użyte zgodnie z art. 6 ust. 1 cytowanej ustawy, tj. w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia wraz z zachowaniem najmniejszej dolegliwości. Użycie środków przymusu bezpośredniego w trakcie prowadzonych działań było poprzedzone komunikatami o możliwości użycia tych środków, w przypadku niestosowania się do poleceń Policji.

Podsumowując – zebrane w sprawie informacje nie dały podstaw do uznania, że działania podjęte przez Policję w dniu 16 maja 2020 r. w związku z ww. nielegalnym zgromadzeniem mającym miejsce na Placu Zamkowym w Warszawie, któremu towarzyszyły przypadki naruszenia innych przepisów prawa, mogły być realizowane niewłaściwie.

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI
gen. insp. dr Józef SZYM CZYK

